

Ročník: 100 | číslo: 6 | 9. února 2020 | Cena: 10 Kč

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

Téma:

Etika a ekologie

EDITORIAL

„Bože, dej mi sílu, abych změnil věci, které změnit mohu. Dej mi trpělivost, abych snášel věci, které změnit nemohu. A dej mi moudrost, abych obojí od sebe odlišil,“ říká modlitba, jejíž autorství je nejisté, ale která velice přiléhavě vystihuje ideální přístup člověka k tomu, s čím se potýká, co ho obklopuje.

Co bychom se měli snažit změnit ve světě kolem nás, aby ho i naše děti a jejich děti mohly vnímat jako dobrý a krásný, co už změnit nemohu, protože roztočené kolo příčin a následků se zkrátka nedá zastavit, a co bych měnit naopak neměl i přesto, že mi Bůh ze své moudrosti ukrojil maličký dílek, já si teď připadám jako on a můj potenciál je nedozírný - to jsou témata, která reflektuje naše aktuální magazínové číslo. Zvláště pak příspěvek věnovaný problematice molekulární biologie, potažmo genové modifikace, jenž můžete společně s námi vnímat jako výzvu k promýšlení a přemýšlení nad otázkami, které hýbou vědeckým světem.

Jaké jsou limity, co ukrývá tato Pandořina skříňka, která už byla otevřena?

Je to proti přírodě, ozývají se aktivisté... Ale co není proti přírodě? Nedáte pacientovi antibiotika, má-li silnou infekci ledvin? Neprovádíme očkování proti tuberkulóze? Je v pořádku, zemřeli sedm z deseti dětí, tak jak to bývalo dříve? Ale nemusíme sahat k dramátům záchrany lidských životů - považme, co udělal člověk s plemeny psů... přežil by jezevčík či vyšlechtěný pekingský palácový psík ve volné přírodě, tak jako vlk? KB

ZE ŽIVOTA CÍRKVE

Setkání duchovních věkem nejzkušenějších

pořádá královéhradecká diecéze již několik let. Zve nejen duchovní v již trvalém důchodu, jsou přístupná i těm mladším, zvláště přijde-li přitažlivý host. Měli jsme jich celou řadu – odborníků, kteří mají co říci o stáří, o řešení jeho problémů – ať zdravotních, ať duchovních. Letošním milým hostem byla 14. ledna em. biskupka Jana Šilerová, která se dotkla stárnutí duchovních, umění odejít a soustředila se na duchovní perspektivy vyššího věku.

Heslo k pozvání znělo záhadně: Mitford. Vycházelo ze série knih Jan Karonové, vydávaných Vyšehradem a zachycujících životní a profesní pout' jednoho staršího faráře episkopální církve. Ačkoli pro inspiraci zazněla čtená ukázka, nejdůležitější bylo, že zúčastnění sami ze svých vzpomínek vylovili zajímavé zkušenosti, příhody a postřehy a rozdělili se o ně svým vyprávěním. Zaujaly nás např. vzpomínky ses. farářky Aleny Naimanové, jež pak na pokračování uveřejnil Český zápas. O zkušenosti svých duchovenských začátků se podělili také manželé Jaruška a Václav Böhmovi, Lída a Ervín Kukuczko, ses. Věra Řihová, Míla Pellyová, Helena Salfická a tichým hlasem i někdejší diecézní tajemník Bohumil Klásek, jehož přítomností jsme si obzvláště cenili. Co bylo řečeno, je též zachyceno a přepsáno Aničkou Holínskou. Doufáme, že bude krystalizačním jádrem sbírky, která by zmapovala životní příběhy těch, kdo s touto církví v jejím prvním století spojili svůj život. Leccos vyvolalo podiv, leccos – s odstupem let od různých nepřijemností – i smích, prostě společnou dobrou pohodu.

Kromě vlnidného a bohatého pohoštění, kterým se diecézní setkání vždy vyznačují, se každému od bratra biskupa dostalo i upomínkového podarování, kytice a přání všeho dobrého. Vzpomněli jsme v modlitbě na duchovní, kteří nám chyběli kvůli nemoci či z důvodu již velkých fyzických obtíží, a přijali požehnání bratra biskupa Pechance. Děkujeme všem, kdo přispěli k pěknému průběhu setkání v tomto jubilejním roce církve. JW

Psali jsme před sto lety

Úprava českých a slovenských knih bohoslužebných vyžaduje veliké a svědomité práce, která předpokládá též znalost hermeneutických, poněvadž při překladu dlužno bráti velmi často zřetel k původnímu čtení Písma v řeckém nebo hebrejském originále; zároveň však nutno upravovati posvátné texty v duchu zásad církve československé. Poněvadž se hudební skladatelé již ucházejí o posvátné texty ku zpracování zpěvnému a hudebnímu, a jde tudíž o zdefinitivnění jejich, čehož se jednotlivec podjati nemůže, vznáší podepsaný jménem církevního výboru čl. prosbu na zkušenější pracovníky, aby přihlásili se k spolupráci, by mohla býti organicky rozdělena. Básnické zpracování textů dosavad vydaných přijde taktéž velice vhod. Posvátný žalmový ráz budiž však zachován. Pro nejbližší dobu jde hlavně o missál pro dobu povelikonoční až do adventu a o úpravu agendy. K vycházejícím sešitům budou záhy vydány i desky.

Dr. K. Farský, Právo národa 19. 2. 1920, s. 7

Týdeník Církve československé husitské. Vydává: Ústřední rada Církve československé husitské, Wuchterlova 5, 160 00 Praha 6.

Vedoucí redaktorka: ThDr. Klára Břeňová, redaktoři: Mgr. Josefina Hudcová, Mgr. Ervín Kukuczka, Milan Udržal, grafik.

Šéfredaktorka Cesty: Mgr. Jana Krajčičířková.

Tel. redakce: 220 398 107; e-mail: cesky.zapas@ccsh.cz Tisk: Grafotechna plus.

Distribuce a reklamace: ADLEX, spol. s r. o., Xaveriova 1888/45, Praha 5 150 00

Redakce si vyhrazuje právo na úpravy a krácení příspěvků.

Předplatné: Mgr. Jitka Wendlíková, tel.: 220 398 117, e-mail: prodejna.blahoslav@ccsh.cz

Osmého první

Stoleté výročí vzniku tak unikátního společenství jakým byla, je a snad i bude Církev československá husitská, se dá připomenout mnoha způsoby. Od těch honosných, oficiálních a mediálně zřetelných, až po ty komornější, nikoliv však méně významné.

K takovým patří divadelní představení, které v den výročí vzniku uvedl kolektiv nadšenců pod vedením Filipa Sedláka ve sboru Církev československé husitské v Praze na Vinohradech.

Po »Basilejském koncilu« je dramatická koláž nazvaná »Osmého první« již druhým pokusem stejného tvůrčího kolektivu o přiblížení oficiálních, historicky významných událostí širšímu publiku.

Moderní scénické zpracování s režijním rukopisem Martina Čiháka těží z omezených sborových prostor maximum. Zadní projekce umožňuje emocionální podtržení a v některých momentech i umocnění strohých slov účastníků jednání smíchovského sněmu. Vtipná volba rekvizit, využití historických artefaktů, svižné proměny postav, včetně konejšivého zpěvu žalmů vtahují nevtíravě, ale silně diváky do děje události.

V dozvucích vánočních svátků sváděl Karel Farský se svými druhy konečný zápas o svobodu pravdy ve víře i v životě kněží a jejich žen. Věřil v možný start nové národní církve ve svobodné republice. Toužil se po nadechnutí z habsburské nad-

vlády vymanit i z okovů římských prelátů. Ale i na vrcholném fóru se setkával s hašteřením, překřikováním, patolízalstvím římských přísluhovačů a s nerozhodností a obavami samotných členů Klubu reform-

ních kněží. Autoři ve své inscenaci dokázali udržet diváky v napětí až po závěrečné večerní hlasování. Bude demokratickým zvolením Církev československá ustavena? Edukační poslání více než hodinové fresky vrcholí zpěvem československé hymny. Leckomu z přítomných vlhnu při bouřlivém potlesku očí. Každý z účinkujících by si zasloužil palmu vítězství. Z Boží milosti a iniciativy několika bratří a sester se zrodilo dílko, které reprezentativním a srozumitelným způsobem přibližuje dějinné události před sto lety. Tato inscenace by se nejen v roce výročí vzniku církve měla vydat z Vinohrad na cestu po naší krásné vlasti a stát se ozdobou kulturních náboženských událostí.

Daniela Pražanová

Mezi slovy na rádiu Proglas

Hosty pořadu Mezi slovy byly ve čtvrtek 16. ledna farářka naší církve Sandra Silná, místopředseda ERC Petr Raus a Petr Šikula, farář ŘKC v Kloboukách u Brna. Pořad uvedený u příležitosti Týdne modliteb za jednotu křesťanů najdete v archivu rádia. **red**

Studentská ekumenická slavnost

V úterý 21. ledna se v rámci celosvětového Týdne modliteb za jednotu křesťanů opět uskutečnila oblíbená a hojně navštěvovaná studentská ekumenická slavnost. Bohoslužba slova, která začala v 18 hodin se konala v kostele sv. Jana Křtitele Na Prádle, vedení se zhostili studenti jednotlivých teologických fakult. Kázáním letos posloužil student Institutu ekumenických studií (IES) Adam Bartoš. Na závěr přítomní slyšeli pozdravy představitelů všech zapojených teologických fakult a škol. Za Husitskou teologickou fakultu UK vystoupil s krátkým projevem Pavel Kolář, zazněla též slova br. biskupa Davida Tonzara za VŠ zdravotnictví a sociální práce sv. Alžběty. Akci pořádala Církev československá husitská a Ekumenická rada církví v České republice. **red**

Hrdá náboženská obec

Musíme sa pochváliť, je to predsa ľudská vlastnosť. Dne 19. ledna naša príslušníčka cirkvi v Bratislave, Martina Funczиковá - Vágenknechtová spievala v USA, v Carnegie Hall.

Sme za to na Martinu naozaj hrdí, o to viac, že v čase, keď bývala v Bratislave, pravidelne sa zúčastňovala, nie len bohoslužieb. Teraz žije s manželom lekárom v Nemecku. Sľúbila, že sa do Bratislavy vráti.

Jan Hradil, biskup, NO Bratislava

Vzpomínka na bratra faráře Václava Žďárského

Dne 24. ledna 2020 zemřel ve věku 68 let bratr Václav Žďárský, farář Církev československé husitské. Bratr Žďárský působil v náboženských obcích Přelouč, Chlumeck nad Cidlinou a Nový Bydžov. Poslední rozloučení se konalo v pátek 31. ledna 2020 v Husově sboru CČSH v Novém Bydžově. Zesnulého bratra faráře připomeneme na stránkách příštího vydání Českého zápasu. **red**

NAD PÍSMEM

„Vy jste sůl země“

Mt 5,13-20

Sestry a bratři, dnešní biblické texty nás povzbuzují i napomínají a konkrétně nám ukazují, jak žít pravdivě svůj život před Bohem Hospodinem.

Hospodin v knize proroka Izajáše připomíná svému lidu, jaký druh půstu, tedy nápravy života, je v jeho očích správný. Čtete: „Rozevřít okovy svévolle, rozvázat jha, dát ujařmeným volnost, každé jeho rozbit, lámat chléb hladovému, přijímat do domu utištěné a ty, kdo jsou bez přístřeší.“ První, co bychom měli tedy učinit, je dát Boha na

první místo. Uvolnit mu ve svém srdci prostor. Když totiž Bohu dovolíme vstoupit, on začne naše srdce měnit. Uvidíme sami sebe v „pravém“ světle. Budeme chtít plnit jeho vůli, budeme toužit po změně, tedy po obrácení, a následně činit pokání ze svých špatných činů. První známkou pravého obrácení je to, o čem hovoří jako první Hospodin ústy svého proroka Izajáše: „Rozevřít okovy svévolle.“ To znamená obrácení od nás samých k Bohu, jinak „Pane, ne má, ale tvá vůle se staň.“ Dále, máme

se snažit přemáhat své sobectví a dát se do boje s pýchou, pomáhat druhým, být jim na blízku, být vnímaví k jejich potřebám, bojovat proti jakékoli formě násilí a zastávat se slabých a bezmocných. Odměnou nám pak bude pomoc od Hospodina. „Tehdy zavoláš a Hospodin odpoví, vykřikneš o pomoc a on se ozve: Tu jsem!“ Zde máme ujištění, že Hospodin nám pomůže.

V evangeliu Pán Ježíš svým učedníkům připomíná, kým mají pro ostatní být. Co je jejich hlavní náplní. Mají se stát solí světa a světlem pro ostatní. Tato slova platí i nám. „Vy jste sůl světa“, „Ať svítí vaše světlo před lidmi“. Pakliže nebudeme solí a světlem, nebudeme pravdivě žít své povolání, svědčit o Kristu svým životem a naše skutky nebudou podle toho vypadat, staneme se nevěrohodnými, jak říká Ježíš ve výroku o soli: „K ničemu již není, než aby se vyhodila ven a lidé po ní šlapali.“

„Tak ať svítí vaše světlo před lidmi, aby viděli vaše dobré skutky a vzdali slávu vašemu Otci v nebesích.“ Pro okolní svět se my křesťané máme stát solí země a světlem pro druhé, aby poznali Boží lásku, která se i nás dotkla. Svými skutky se snažme napomáhat k tomu, aby uvěřili, že Bůh je má rád. Aby poznali, že má cenu pro Boha žít.

Podobně to vyjadřuje apoštol Pavel, když píše tuto krásnou větu: „Rozhodl jsem se totiž, že mezi vámi nebudu znát nic než Ježíše Krista, a to ukřižovaného.“ Apoštol Pavel poznal, že na kříži se projevila Boží láska až do krajnosti. Žil a pracoval pro Krista, pro jeho království.

Všichni ti, kteří se vydali cestou za Kristem, poznali, že on si je zamiloval jako první a oni na jeho lásku odpověděli. Vydávali svými činy svědectví o Boží lásce, o té lásce, která se jich dotkla, a snažili se toto poselství předávat dál. Vždyť je psáno: „Co oko nevidělo a ucho neslyšelo, co ani člověku na mysl nepřišlo, připravil Bůh těm, kteří ho milují.“ Proto usilujeme o to být „solí země“ a „světlem pro druhé“, neboť svět potřebuje lásku a tou láskou je Kristus sám. Kéž i my stále toužíme jít cestou za ním. **Žaneta Černochová**

5. NEDĚLE PO ZJEVENÍ

*Přistupte, klaňme se, klekněme, skloňme kolena před Hospodinem, který nás učinil.
On je náš Bůh.* (Žalm 95,6-7)

První čtení: (varianta I): Izajáš 58,6-9a

První čtení: (varianta II): Izajáš 58,9b-12

Tužby adventní:

2. Abychom Ježíše jako Syna Božího vyznávali a za Pána jej přijímali, modleme se k Hospodinu.

3. Abychom v naší církvi o duchovní dary pečovali, modleme se k Hospodinu.

Modlitba před čtením ze sv. Písem:

Panovníku Hospodine, vysvobď nás z pout našich hříchů a daruj nám svobodný život ve svém Synu! Osviť nás, Bože, svým svatým Duchem, ať slyšíme slova Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Druhé čtení: 1. Korintským 2,1-9

Evangelium: Matouš 5,13-20

Verše k obětování: Žalm 17,5-7

Verš k požehnání: (varianta I): Žalm 43,4

Verš k požehnání: (varianta II): Matouš 5,16

Modlitba k požehnání:

Panovníku Hospodine, dej, ať dosáhneme plné míry spásy, jejíž příslib jsme přijali v tajemství chleba a kalicha! Prosíme o to ve jménu Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Vhodné písně: 35, 51, 83, 85, 301

Nebeský Otče, děkujeme ti za tvé slovo,
kterým nás nejen povzbuzuješ, ale i napomínáš.
Děkujeme, že jsme mohli poznat tvého Syna a našeho Pána Ježíše Krista.
On se stal pro nás světlem,
kéž my toto světlo předáváme svým sestrám a bratřím,
kéž se stáváme solí pro tento svět, aby poznal lásku,
která přišla mezi nás. Amen

Etika a výchova

Víme, že dobro a zlo stály proti sobě dávno předtím, než přišli ti, kteří se pokoušeli tyto základní etické kategorie definovat. Různá historická zkušenost, odlišná kritéria, snaha nalézt nejvyšší morální hodnoty podle etiků vedly k různorodému výkladu toho, co je dobré a co špatné. Láska k dobru je nesmírně důležitá. Dobro má mít větší přitažlivost než zlo. Ale způsob jeho prezentace nesmí být pro děti a mládež naivní, čítankový či jinak nevěrohodný. Správně vychovaný jedinec vyhledává a hájí dobro, nechce se ocitat na straně zla. Je nezbytné, abychom své potomky vedli k prosociálnosti, aby byli empatictí, přáli druhým úspěch. Je nutné rozvíjet spoluúčasť, solidaritu, spravedlnost, férovost a aktivní pomoc potřebnému. Dokonce již v předškolním věku by se děti měly učit soucítit s druhými při bolesti, smutku, ale především – a k tomu je více příležitostí – vcítit se do kamarádovy radosti a prožít ji jako svoji vlastní. Tady platí: Přej a bude ti přáno, dej a bude ti dáno.

Vysokoškolský pedagog Pavel Vacek v knize Rozvoj morálního vědomí žáků zdůrazňuje, že je důležitá výchova charakteru: „Přes opakované konstatování, že se v našich školách příliš nedaří rozvíjet charakterové vlastnosti žáků, nemusí být situace beznadějná, a už vůbec se s ní nelze smířovat. Je třeba hledat způsoby, jak na mravní stránku žáků účinněji působit.“ Svůj výklad pro budoucí učitele doplňuje příběhy ze života. Sama mám zkušenost, že ty vhodně vybrané mohou působit a správně ovlivnit rozvoj našeho hodnotového dozrání. Vybrala jsem proto a převyprávěla pro čtenáře jednu z Vackových kazuistik, nazvanou Zastavení na schodech. Je to povzbudivý příběh plný lidskosti.

Patnáctiletý Marek byl s partou na horách. Při jedné procházce si všiml asi čtyřicetiletého muže s depresivním výrazem ve tváři, který seděl na schodech místního kostela. „Měl bych s ním promluvit,“ napadlo Marka, „vypadá tak zoufale.“ Chvilí váhal a rozhodoval se: „Jít dál s kamarády, nebo poslechnout vnitřní hlas, který ho nabádá, že nyní je třeba udělat právě tohle?“

Nakonec usedl vedle neznámého a ani nevěděl, jak začal naslouchat tragickému příběhu – o nemocném dítěti, které zemřelo, o ženě, která smrt dítěte neunesla a odešla. A o manželovi, který se proto rozhodl život skončit. Přijel se jenom ještě naposledy podívat do míst, kde jako mladý prožil krásné chvíle. Seděl na schodech kostela a náhle k němu přisedl neznámý mladík...

Marek pouze seděl a poslouchal, protože, jak sám později vyprávěl, příběhu nerozuměl. Nevěděl, co je to být otcem, co je to být ženatý, neprožil zblízka smrt. Věděl však, že má být tady s tímto mužem a podpořit ho v jeho těžké chvíli. Neznámého pak pozval na nedalekou chalupu svého strýce. Ukázalo se, že strýček je jedním z lidí, které tento muž potkával před lety na horách.

Den, který měl být koncem, se stal novým začátkem díky tomu, že se jeden mladík uměl zastavit a naslouchat člověku, který se ocitl v tíživé situaci. V současnosti uvažujeme o „obnově morálky“, o spojení ctností a charakteru s konkrétním jednáním v situacích, které život přináší. Již ve škole se má stávat výuka jakousi „kolébkou mravnosti a kázně“, v přiměřeném slova smyslu, tedy jak tvrdila již antika – uměřeně. V dnešní rozkolísané době je nezbytné dbát na rozvoj lidskosti, překonávat sobectví. Nedopust' me, aby se rozmáhalo etické vakuum, směřování k nicotě. Máme vzdorovat nepoctivosti, mocichtivosti a násilí, podporujeme úctu k tomu, co nás přesahuje, a lásku k bližnímu.

Olga Nytrová

Od plýtvání k etice

Věděli jste, že se až třetina všeho vyprodukovaného jídla na světě vyhodí nebo znehodnotí? V případě, že by se tyto potraviny zachránily, nasýtily by až tři miliardy lidí. Když se zaměříme na Evropu, připadá na jednoho člověka 96 - 115 kg vyhozeného jídla za rok. Jedná se o údaje od Organizace pro výživu a zemědělství. Pokud se na tuto situaci podíváme z pohledu domácností, potraviny tvoří v průměru až 30 procent z jejího celkového odpadu.

Ovšemže se každému čas od času stane, že se nějaká ta potravina pokazí dříve, než ji stihne zpracovat, nebo je zapomenuta v zadním rohu lednice a nalezena až ve stavu, ve kterém se jejímu vyhození nelze vyhnout. To, že se takové situace stávají, však neznamená, že by se lidé neměli stále snažit své vlastní plýtvání redukovat. Existují pro to i mnozí účinní „pomocníci“, díky kterým se plýtvání v domácnosti může efektivně snižovat, a přitom se jedná o tak „banální“ zásady, jako je chození na nákupy s nákupním seznamem nebo přesné plánování toho, co se doma bude vařit. K úsměvným pomocníkům boje proti plýtvání patří i zásada nechodit nakupovat hladový. Otázkami plýtvání s potravinami se dlouhodobě zabývá česká organizace Zachraň jídlo, na jejíž internetových stránkách (www.zachranjidlo.cz) můžete, krom základních údajů v oblasti této problematiky u nás i ve světě, naléznout také praktické rady, jak s plýtváním v menším

i větším měřítku bojovat, zároveň i takzvané „záchranné recepty“, díky nimž dáte potravinám ještě jednu šanci. Plýtvání s potravinami však není jediný problém, na který je třeba stále a opakovaně upozorňovat. Toto magazínové číslo se zabývá otázkou ekologie a etiky. V leckterých případech se při ekologickém počínání chováme zároveň eticky nebo alespoň eticky uvažujeme. Je důležité podotknout, že za pojmem ekologický způsob života se neskrývá jen ekologický aktivismus. Ukřívá se v něm nepřehledné množství činností a oblastí, od třídění odpadu, ve kterém se Čechům stále více daří, přes zmíněné oblasti plýtvání – nejen s potravinami, šetrné zacházení s vodou, energiemi..., ale kupříkladu i oblast odívání, na které se zrovna témata etiky (především etické výroby) značně ukazují.

Ekologie a etika jsou příliš široká témata na to, aby se zde dala zcela podrobně prozkoumat. Rozhodně se však vyplatí se nad těmito oblastmi zamyslet. Například si klást otázku: V čem se chováme či nechováme ekologicky? Ačkoli se mnohým jedincům může zdát, že snaha o ekologický způsob života tkví především v odřikání, nemusí tomu tak být. Takový přístup k životu se může stát spíše zkvalitňováním života nás jako jedinců v rámci našich domácností, ale i všech, kteří žijí na této planetě, a v neposlední řadě i těch, kteří přijdou po nás. A zde se opět vracíme k otázce etiky. Způsob myšlení, při kterém nemyslíme jen na sebe, ale i na ostatní a chováme se nesobecky, takový způsob rozhodně etický je. Přitom stačí začít tak, že si budeme s opravdovostí vážít toho, co máme, a s odpovědností se o tyto „dary“ budeme starat.

J.H.

Blízká budoucnost

Co konkrétního mohu udělat jako občan této země, starosta, případně politicky angažovaný člověk ve vztahu k životnímu prostředí, bylo téma, nad nímž se na konci minulého roku na Evangelické teologické fakultě UK zamýšleli přednášející společně s účastníky konference Ekologie, nové náboženství, žitá starost.

Pořadatelé se postarali o různorodou skladbu příspěvků (o konferenci podrobně referujeme v jiném článku tohoto čísla) a nechyběla perspektiva teologická a etická. Tu první zastupovala především úvaha nad biblickou ideou Božího stvoření a jejím posunutém chápání v posledních dvou stoletích, včetně slepé víry v absolutní spásu „svatou trojici“ věda, technika, kapitalismus...; tu druhou pak zamýšlení s mnoha otázkami nad experimentováním v oblasti vlivu editace DNA na přírodu předností Ústavu etiky Třetí lékařské fakulty UK, Marka Orko Váchy. Příspěvek se redakci ČZ jevil jako natolik zajímavý a závažný, že mu věnovala v tomto čísle zvláštní prostor.

Šli byste do toho? zněly provokativní otázky dr. Váchy a faktem je, že bylo velmi těžké si alespoň pro sebe v duchu odpovědět. Neboť věda, potažmo současní experti v oblasti změny genomu, dokáží v našich očích doslova zázraky a rozhodnout se, co ještě je a co už není eticky a morálně únosné, je téměř nemožné.

Kdy a za jakých podmínek má člověk právo využít schopností, daných mu do vínku Stvořitelem? A co konkrétní důsledky vyplývající z jeho rozhodnutí?

Velký potenciál v současné době ve světě genové modifikace představují tzv. *krispry*, molekulární genetické nůžky, které, zjednodušeně řečeno, umí najít v buňce jádro, proniknout do něj a najít přesnou sekvenci DNA, kterou potřebujeme. Počítačovým jazykem formulováno – v textovém editoru word zadáme do funkce najít slovo, které potřebujeme, a výraz se nám označí.

„Rok 2000. Zelený králik, který svítí pod modrým světlem. Byl vytvořen jenom pro show v Lyonu ve Francii, jen pro to, aby ho mohl kouzelník - ilusionista vytáhnout z klobouku a aby lidi tleskali. Otázka pro vás: nemá ten králik právo, aby nesvítil? Máte-li svítící rostlinku tabáku, dobře, je to zajímavé, ale svítící rybičky, svítící prase, svítící králik? Kam až s tímhle modelováním organismu můžeme jít?“

„Dneska dokážeme relativně chirurgicky přesně najít konkrétní místo a téma, přestříhnout ho a už se nám daří do toho místa dát gen, který chcete,“ uvedl přednášející a dodal, že ve velmi blízké budoucnosti tak bude umožněno léčit řadu závažných onemocnění včetně srpkovité anémie, některých druhů rakoviny a amyotrofické late-

rální sklerózy. Seznámil posluchače rovněž s technologií *gene drive*, vycházející z krysprů, která podobně představuje obrovské možnosti - například v boji s malárií.

A nyní ona výzva: Na malárii umírá na světě člověk každé dvě minuty, většinou dítě a většinou v subsaharské Africe, přičemž pouhé tři druhy komárů přenášejí tuto zákeřnou nemoc. Umíme vytvořit systém, který v laboratoři do komára zakomponujeme. Systém si najde příslušný gen, vystříhne ho a nakopíruje se místo něj (funkce wordu „najít a nahradit“). Výsledkem bude po několika generacích téměř vyhynulá populace těchto komárů.

Při pohledu na umírající děti člověk automaticky řekne ano takovému řešení, nicméně z pohledu ekosystému, v němž komár představuje poměrně závažnou jednotku, je to již méně samozřejmé. Představují potravu jiných živočichů a je otázka, zdali ti se dokážou přeorientovat. Potřebují je i určité druhy rostlin: „*Ekosystém se může tak rozvlnit a rozvibrovat, že může dojít i k jeho absolutnímu kolapsu. Další riziko je, že když to uděláte v jedné africké zemi, musíte to řešit na mezinárodní úrovni...*“ ŠLI BYSTE DO TOHO?

Jiný případ, uvedený přednášejícím, představoval druh velkých a velmi toxických žab, žijící v Argentině a ve Střední Americe, který byl vysazen v Austrálii, aby zde

„Kalifornská firma Taxa říká, že by mohla dělat nejen rostlinky tabáku, ale celé stromy a že by nesvítily jen pod UV lampou. Tak si představte, že byste byli třeba starostové Prahy 1, jestli byste souhlasili s tím, aby tyhle stromy byly na Václaváku... nebo jestli jako starostové obcí byste tím nahradili veřejné osvětlení...“

„V roce 1986 byla poprvé publikována rostlinka tabáku, která pod UV lampou svítí. To představovalo pro všechny absolutní zjevení, protože u rostlin existuje jev totipotence - rostlinku dokážeme „vypíplat“ z jedné buňky - a v osmdesátých letech se do té jedné buňky podařilo dát gen světélkování ze svatojánského broučka. Buňka se potom rozdělí na dvě části... vyroste z toho nová rostlinka, která skutečně svítí. Fascinující věc - rostlina rozumí genetickému jazyku brouků, evolučně naprosto nepříbuzné skupiny. Celá příroda - chcete-li - je napojena na internet...“

hubil škůdce. Nyní zde však likviduje místní velmi vzácnou a cennou faunu a nemá přirozené nepřátele. Pomocí technologie *gene drive* bychom mohli způsobit to, že by tato žába nebyla toxická (potomci jednoho páru by v sobě nesly nahrazený gen „toxicity“ a předali ho všem dalším potomkům). JE TO ZPŮSOB, KTERÝ JE DOBRÉ NÁSLEDOVAT?

Na pobřeží Severní Ameriky i jinde žije moucha bzučivka lidožravá, která sedá na zvířata i na člověka a živí se jejich živou tkání. Naklade vajíčka do rány a larvy vyžírají svalovinu. Po nějaké době spadnou na zem, zakuklí se a cyklus se opakuje. Ekonomicky to představuje obrovské ztráty, ale je zde také nezměrná bolest zvířat. POUŽILI BYSTE TECHNOLOGII GENE DRIVE?

A ZVOLILI BYSTE JI v případě žab z Kostariky a Střední Ameriky, které trpí plísňemi, na které nenašly obranu a jsou dnes již téměř vyhynulé? Bylo by řešení „genetické očkování“, tedy vložit do zbylých populací gen, který by jim dodal odolnost vůči této plísni? Využití technologie se nabízí i u hmyzu, jenž se adaptuje na naše silnější a silnější insekticidy a ničí úrodu – tak, že by byl opět citlivý na původní, ne tak škodlivé přípravky. Podobně bychom v evoluční soutěži mohli znevýhodnit třeba plevel velké, k nám z USA zavlečené ambrosie, jejíž pyl je závažným alergenem... zmenšená by přestala být konkurenceschopná ostatním druhům.

ANDĚLSKÁ NEBO ĎÁBELSKÁ? Jak vidíte tyto možnosti znevýhodnit či naopak pobídnout jiné v evoluční soutěži vy, milí čtenáři... šli byste do toho?

Upřednostnili byste v případě malárie lidské zdraví za současného „rozvibrování“ ekosystému?

Příspěvek M. Orko Váchy zpracovala redakce

Zelená Bible

Probudme se z otupělosti a povstaňme rázně ke spravedlnosti. Budeme-li milovat stvoření stále hlouběji, budeme vášnivě reagovat na jeho ohrožení.

Hildegarda z Bingen (1098 – 1179)

O tom, že je třeba naši planetu chránit před poškozováním, které z valné většiny způsobujeme my lidé, už zřejmě nikdo nepochybuje. A pokud někdo přece jen tvrdí, že jsou varování vědců a ekologů přehnaná, skrývají se za tím většinou jeho ekonomické zájmy.

Křesťané často uvádějí argumenty přímo z Bible – vždyť hned na začátku, když Bůh stvořil člověka, ustanovil ho správcem všeho stvoření, který se má ke všem formám života chovat zodpovědně. Toto místo v První knize Mojžíšově bychom asi naši poměrně snadno. Ale kde jsou další texty, které hovoří o vztahu Boha, člověka a přírody?

K jejich nalezení byla před časem vydána zajímavá pomůcka – „Zelená Bible“. Obsahuje text Nového zákona (český ekumenický překlad), v němž jsou zeleným písmem vyznačeny všechny texty, které se různým způsobem týkají přírody a stvoření. Člověk si je proto může vyhledat velice snadno. Vzadu jsou navíc do-

plněny i některé starozákonné „zelené“ texty, několik „zelených témat“ a sbírka výroků známých osobností, které se k ochraně životního prostředí vztahují.

Knížku vydala Česká biblická společnost v roce 2001 za finančního příspěvní organizace Galacie.

JK

CESTA

Hrátky se slovy

Pomoc přírodě

Překrásná příroda – pralesy, pohoří, pahorky, pláně, průzračné potoky, prameny, palouky – potřebuje péči. Podezřelé podniky přírodu plundrují pro peníze, politikové přikyvují. Protestujme! Promlouvějme proti plenění prostředí, pišme petice! Pokud přestaneme přírodě pomáhat, prohrajeme!

Líska

*Zdroj čerstvě nadechnutých stuzek
vlá pod spodními proudy cév.
A na větvičky puklý růžek
je žhavější než sama krev.
Strom čekal, skoro nedýchaje,
že noc jej mirazem zahaly,
a snitky kývat váhaly
nad sněhem dosud bílé kraje.
Než slunce bělost z lučin seře,
duj teple, vlahý jitřní větře,
a mladé jaro přijde hned
se zaradovat u jehněd.*

Miroslav Matouš
(Řeč květů a křídél)

Nakreslila: Lucie Krajčůrková

Modlitba

Pane Bože, děkujeme ti za nádherný svět, který jsi stvořil, a prosíme tě, ukazuj nám tu správnou cestu, jak o něj pečovat.
Amen.

Sto let služby Bohu, sto let pomocí člověku

2. Duchovenská služba

Služba Bohu – to je vlastně bohoslužba. A co je to bohoslužba? Je to slavnost, ke které se věřící scházejí pravidelně v neděli nebo ve svátek, zpravidla v kostele, ale i na jiném místě. Podle různých církevních tradic se jí říká také mše nebo liturgie. Součástí této slavnosti jsou modlitby, společný zpěv, čtení z Bible, výklad biblického textu (kázání) a svátosti, především svátost večeře Páně.

V naší církvi se při bohoslužbě řídíme Liturgií podle dr. Karla Farského, která se vyznačuje tím, že je z velké části zpívaná (včetně zpívané modlitby Otčenáš, jejíž nápěv vznikl už v době husitské) a podílejí se na ní nejen duchovní, ale i celá obec, která mu odpovídá. Karel Farský při tvorbě této liturgie vycházel jak z tradiční katolické mše, tak z pravoslavné bohoslužby.

Má dva hlavní vrcholy – čtení a výklad Pisma a večeře Páně. Při bohoslužbě zpíváme nejen vlastní liturgii, ale i celou řadu písní, jež jsou vlastně zhudebněnými modlitbami. Najdeme je (společně i s textem

liturgie) ve zpěvníku, jehož první verzi sestavil také Karel Farský.

Vést bohoslužbu a sloužit svátostmi je prvořadým úkolem duchovních, kteří se k této službě připravují studiem teologie na vysoké škole a když cítí Boží povolání, přijmou jáhenské nebo kněžské svěcení. Svěcení v naší církvi mohou přijmout muži i ženy – první žena duchovní byla vysvěcena již v roce 1947, tedy před více než sedmdesátí lety, což v té době nebylo vůbec běžné a v některých církvích to není možné dodnes. V ČCSH tvoří ženy polovinu duchovenského sboru.

Duchovního ČCSH poznáte podle černého taláru s červeným kalichem na prsou. Kolem krku má bílou štolu (pruh látky), která symbolizuje úkol, který duchovní od Boha převzal. Biskupové mají navíc na krku biskupský řetěz. Zatímco kněžské svěcení platí navěky, biskupská služba je v ČCSH dočasná – biskupové i patriarcha jsou voleni na sedm let. Pouze duchovní mohou sloužit svátostmi, kterých je v Církvi československé husitské sedm – křest, večeře Páně,

Soutěž o tři knihy

Milé děti, tentokrát váš úkol opravdu nebude těžký – stačí na obrázku lesa spočítat všechny odpadky. Ovšem můžete si zadání i dobrovolně rozšířit – až přistě půjdete na procházku do skutečného lesa, připravte si třeba starou igelitovou tašku a až nějaké odpadky najdete, odnesťe je, prosím, z lesa ven tam, kam patří!

Řešení soutěže nám pošlete jako obvykle na adresu jana.krajcirkikova@ccsh.cz do poloviny března, v dubnu otiskneme jména výherců knížky. A když přidáte třeba svůj obrázek, budeme moc rádi!

Blahopřejeme výhercům soutěže z prosincového čísla

(tajenka: Narodil se nám Spasitel!):
Boris a Igor Palúchovi z Prahy 4 - Michle

Biblická kniha Přísloví

2. Chvála moudrosti

Kniha Přísloví je nejen plna moudrosti, je zároveň nádhernou poezií.

Zdůrazňuje, že počátkem poznání, základem moudrosti, a tím pádem i životního štěstí, je bázeň před Hospodinem.

„Neboť moudrost dává Hospodin, poznání i rozumnost pochází z jeho úst. Pro přímé má pohotovou pomoc, je štítem těm, kdo žijí bezúhonně, chrání stezky práva a sřeží cestu svých věrných.“

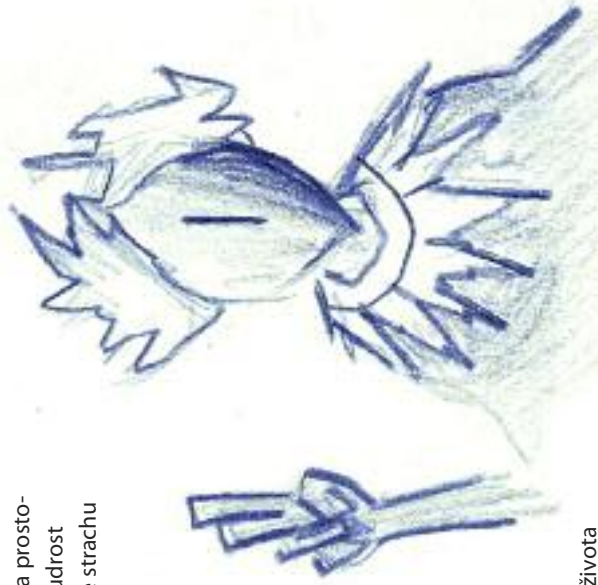
Přestože „moudrost pronikavě volá na ulici, na náměstích vydává svůj hlas, volá na nároží plném hluku...“ – přesto je stále mnoho těch, kteří se jí neřídí – jsou to svévolníci, posměvači a prostodušní hlupáci, kterým však moudrost prorokuje, že skončí v bídě, ve strachu a v soužení.

Proto autor důrazně

nabádá: „Můj synu, poslouchej otcovo kárání a matčiny poučováním neopovrhuj. Budou ti puvabným věncem na hlavě a náhrdelníkem na tvém hrdle. Můj synu, kdyby tě lákali hříšníci, nepřivoluji!“
Nebo na jiném místě o kousíček dáti: „Můj synu, na mé učení nezapomínej, at tvé srdce příkazy mé držuje. Prodlouží ti dny a léta života a přidají ti pokoj.“

Tak to prostě je: starší a zkušenější se snaží předat své, mnohdy těžce a bolestně nabyté zkušenosti a moudrost svým potomkům. Někdy se to daří, často však opakujeme stále tytéž chyby, protože, jak se říká, každý si musí nejprve sám „natlouct“, aby pochopil... Snad každý si ve svém životě musí projít obdobím, kdy má pocit, že všechno ví nejlíp, a naopak ti druzí (nejčastěji rodiče) naopak ničemu nerozumí. Přesto je dobré naslouchat radám moudrých a hlavně, to je asi nejdůležitější, když už se jednou spálíme, snažme se tytéž chyby nedělat znovu.

JK

Nakreslila: Lucie Krajčůvková

pokání, birmování, manželství, kněžské svěcení a útěcha nemocných. Některé z nich (křest, útěcha nemocných, manželství) může vysluhovat i jáhen, což je duchovní s nižším svěcením, další jen kněz a některé pouze biskup (birmování, kněžské svěcení).

Vedení liturgie a služba svátostmi však nejsou jediné úkoly duchovních.

Kromě toho vykonávají také službu vyučování a pastýřskou. Vyučováním se myslí výklad Písma svatého – Bible.

Děje se tak nejen prostřednictvím kázání při bohoslužbě, ale také formou biblických hodin a vyučováním dětí a mládeže ve školách nebo na faře – při tzv. nedělní škole. Vyučovat však nemusí pouze duchovní. V naší církvi platí zásada obecného kněžství, což znamená, že svědčit o své víře a vykládat Boží slovo může každý člen církve. Říká se jim laický kazatel. Pastýřská služba potom spočívá v tom, že je duchovní k dispozici pro věřící – snaží se jim pomáhat a radit v jejich životě víry, navštěvuje nemocné, připravuje ke křtu, k birmování či manželství a podobně.

Ovšem duchovní, zvláště je-li ustanoven do funkce faráře v náboženské

Nakreslila: Lucie Krajčůvková

obci, se nevěnuje pouze duchovenské činnosti. Společně s radou starších, o jejichž úkolech si něco víc povíme zase příště, má na starosti péči o sbor, faru či případný další majetek náboženské obce, organizují spolu další aktivity kromě bohoslužeb – ať jsou to různé sociální projekty či kulturní a společenské akce.

Farář je tedy duchovní, který má na starosti náboženskou obec –

skupinu věřících v určitém městě nebo několika obcích. Náboženské obce na určitém území se potom spojují do diecézí, jejichž duchovní správu má na starosti biskup. Naše církev se dělí na diecézi brněnskou, olomouckou, královéhradeckou, pražskou a plzeňskou, na Slovensku je diecéze bratislavská. Církev jako celek má ve svém čele patriarchu.

Jak vidíte z tohoto velmi stručného nástinu, je duchovenská služba opravdu velmi pestrá a náročná a motto 100. výročí naší církve – sloužit Bohu a pomáhat člověku – ji opravdu dobře vystihuje. Proto přejeme všem našim současným i budoucím duchovním hodně sil a Božího požehnání v jejich službě!

JK

Byl jednou jeden bezohledný muž...

Byl jednou jeden bezohledný muž, kterému nezáleželo na ničem kromě svého vlastního zisku. Měl obrovskou firmu na výrobu drahého nábytku. Aby získal kvalitní materiál, neváhal kácet tisíce vzrostlých stromů. Postupně tak ničil rozsáhlé plochy lesa. V důsledku toho spousta zvířat ztratila svůj domov, ale vliv to mělo i na lidi, kteří v té krajině žili.

„Co se vám nelíbí?“ rozčiloval se ten muž. „Les jsem koupil, je tedy můj a můžu si s ním dělat, co chci. Pro vás to je jediné výhodné – půdu jsem ochoten vám pronajmout a můžete na ní pěstovat obilí nebo chovat ovce. Nebo můžete jít pracovat do mé továrny na nábytek.“

Na první pohled to vypadalo rozumně, ale lidé stejně nebyli spokojeni. Po celé generace byli zvyklí na život v lese nebo v jeho blízkosti, měli rádi stín, který poskytoval, sbírali v něm houby a lesní plody, lovili zvěř. Neuměli pěstovat obilí ani chovat ovce. A už vůbec neuměli vyrábět nábytek. Nakonec jim

ovšem nic jiného nezbyvalo – museli se podířit, jinak by umřeli hladu. Nicméně štěstí už nikdy nebyli.

Zato ten bezohledný muž se každý den spokojeně vracel do svého nádherného sídla, které si vybudoval nedaleko, obklopil je krásnými zahradami plnými zeleně a ptáků, potůčků s malými vodopády a romantickými tůňkami.

Celý tento svůj ráj oběhval vysokou zdí, aby jej v něm nikdo nerušil.

Léta rychle ubíhala, les se stále zmenšoval a místo něj tu bylo stále víc nešťastných lidí a ubohých zvířat. Bezohledný muž se tvářil, jakoby nic z toho neviděl. Uzavíral se ve svém ráji za zdí a okolní svět ho nezajímalo. Jednoho dne se však stala zvláštní věc.

Když se procházel svými zahradami podél zurčícího potůčku, najednou zjistil, že je v něm méně vody než dřív.

A bylo to horší a horší, až uprostřed léta pramen úplně vyschnul. Také si všiml, že v korunách stromů je stále méně ptáků – dříve tu létaly desítky pestrobarevných papoušků, nyní však bylo stále vzácnější nějakého ptáka spatřit. Nebyl slyšet ani jejich zpěv. Stromy, které už nebyly zavlažovány potůčky, začaly pomalu usychat. Květiny vadly.

Bezohledný muž si zavolal své zahradníky a požadoval po nich nápravu. Nejstarší ze zahradníků mu však řekl: „Je mi to líto, pane, ale vaše zahrada čerpala sílu z nedalekého lesa – pramenily tam potoky, ptáci tam našli svou po-

travu. Tím, že už není žádný les,

nemůže dál vzkvétat ani vaše zahrada.“

Bezohledný muž se rozlítil a zahradníka vyhodil. Ale ani další, které najal, nedokázali zahradě pomoci. A bylo stále hůř. Jednoho dne přišel veliký vítr

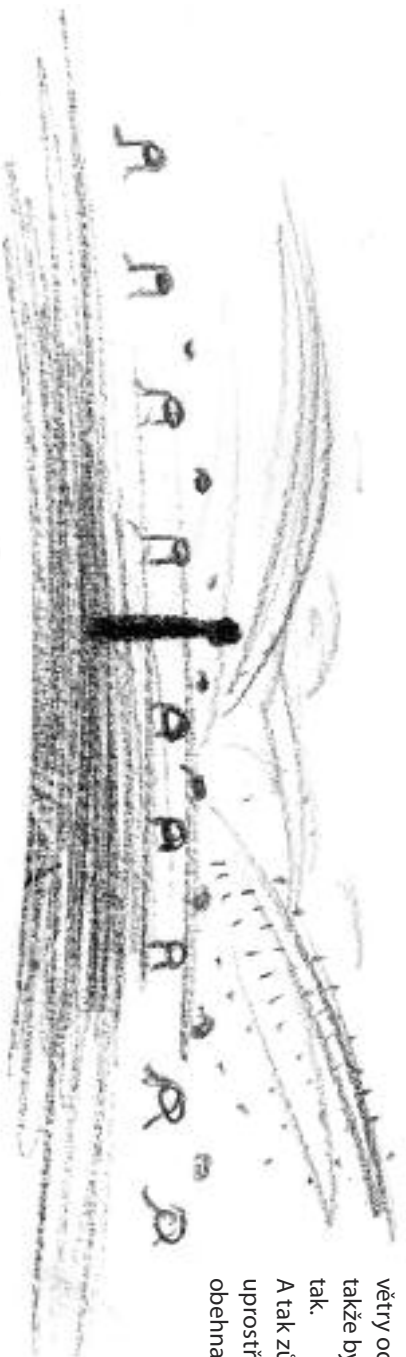
a většinu oslabených stromů v zahradě vyvrátil. Také sucho se neustále zhoršovalo. Bezohledný muž se snažil svou zahradu zachránit tím, že za velké

peníze kupoval nové stromy a dovážel vodu, koupil i nové ptáky... Nic však nevydrželo dlouho a zahrada pomalu ale jistě umírala. Navíc bezohlednému muži již začínaly docházet peníze. Les již celý vykácel a neměl další dřevo na výrobu drahého nábytku. Továrnu musel zavřít. Lidé, kterým pronajímali půdu, se už dávno všichni odstěhovali, protože když v krajině nebyla voda, nedalo se tu nic pěstovat. Navíc divoké větry odvály svrchní úrodnou zeminu, takže by tu skoro nic nerostlo tak jako tak.

A tak zůstal bezohledný muž sám uprostřed své zničené zahrady, oběhnané vysokou zdí.

Jana Krajčířková

Nakreslila: Lucie Krajčířková

Životní prostředí: nové náboženství a žitá starost

O ekologii se dnes někdy mluví jako o novém náboženství. Tímto názvem, ovšem bez onoho negativního nádechu, jenž ho někdy provází, byla označena konference, která se na podzim minulého roku jako již desátá v pořadí a nyní transdisciplinární, konala na ETF UK. Pořádal ji obor diakoniky této fakulty ve spolupráci s mnoha dalšími obory a organizacemi - což se ukázalo jako výborný nápad, neboť záběr pohledů přizvaných odborníků byl mimořádný a umožnil vidět problematiku v kontextu, který jí náleží a který si zaslouží. Nu, posuďte sami:

ZKUŠENOSTI A POHLED STAROSTY

Konference měla podtitul „*Jsem starosta, třídím odpad a sázím stromy: Co mám dělat víc?*“ a přizvaným starostou, který sdělil své rozmanité zkušenosti, byl František Kala z maličké obce Vilémovice v Moravském krasu. Podělil se například o své dojmy z devadesátých let, kdy jeho obec přecházela na nový model zacházení s odpadem. Do té doby byl neroztříděný odpad vyvážen na skládky mimo kraj, přičemž velká část také končila v kotlinách či dokonce jeskyních (je zde přes tisíc jeskyní, z toho pět přístupných veřejnosti). Mluvil i o tom, jak pomalu se mění myšlení mnoha lidí o životním prostředí, čehož jsou dodnes smutným příkladem odpadky u cest, které sem vyhodili chataři při návratu do města. Povzbuzující byla informace o vysazování stromků a zakládání alejí nejen samotnou obcí, ale i ve spolupráci s různými skupinami, například na Den země 22. dubna, a to i přes zdejší nepříznivé podmínky dané kamenitou půdou, kterou je třeba připravit dodáním potřebného množství zeminy. Další nepřízeň představuje kromě kůrovce a posledních suchých let bohužel i lidský faktor, v tomto případě křížení těchto životního prostředí příznivě nakloněných zájmů se zájmy zemědělců, kteří na svých polích stromy jako „zloděje vody a živin“ pochopitelně nevtáží.

ŘEŠENÍ JSOU. ALE CO VŮLE K NIM?

POHLED ARCHITEKTA A PŘÍRODOVĚDCE

Jak nevyhnutelné je změnit myšlení právě v této oblasti, ukázal další příspěvek Aleše Tomáška, o zadržování vody v krajině. Autor na názorných grafech a obrázcích demonstroval současný stav zemědělské půdy, která tvoří dvě třetiny našeho území. Zřetelný byl rozdíl oproti r. 1950, kdy byla krajina rozdělena na menší políčka a díky vhodně orientovaným mezím přirozeně zadržovala vodu. Po sebrání půdy vlastníky a opětovném navrácení do rukou je-

Fotografie: Jana Wienerová

jich potomků, kteří na ní již neohospodaří, ale pronajímají ji velkým skupinám, je situace tristní. Lány jsou obrovské, aby přinášely za použití těžké techniky a chemie co největší ekonomický zisk. Rozdíl je diametrální.

Co s tím? Pro pochopení, říká autor, je třeba si uvědomit, co se děje s vodou, když naprší: hromadí se, zaplňuje nerovnosti a začíná se vsakovat do země. Když se zaplní póry a kapiláry v zemi, voda začíná odtékat, přičemž ve volné krajině existuje několik druhů odtoků. Důležitá je přitom zejména voda, která se postupně a pomalu vsakuje do podzemí. Za současného stavu většina vody na obnažené půdě odtéká rychle pryč, strhává s sebou i tuto půdu. Řešením je budovat množství nádrží, které vodu zadržují, a dostat vodu zpátky do země. Rovněž s pomocí záchytných příkopů ve svazích dostat vodu zpět na tyto svahy. To vše s sebou nese nutnost zásadně změnit dvě třetiny našeho území, představující rozlohu zemědělské půdy. Řešení tedy jsou a jsou jasná. Co chybí, je vůle: „*To, jak to má vypadat, se dá vymy-*

slet celkem jednoduše. Jsou pro to pravidla. Vodě je jedno, komu patří pole. Voda si poteče, jak si poteče... Potíž je v tom, že zemědělcům se to nehodí. Potřebují velká pole, která budou obdělávat rovně, potřebují na to sypat chemii a používat velké stroje. Pokud to nemají, tak jim radikálně klesají zisky... „Když tam bude velké množství malých subjektů, uživí se dobře malé množství lidí, kteří budou mít svých pár hektarů, ale neuživí se pár set megapodniků...“

Poučný byl také autorův graf, jenž ukázal nárůst průměrné teploty v ČR za posledních asi 50 let přes jeden stupeň. Takový posun se může jevit jako nepatrný, ale následky mohou být dalekosáhlé: „*Větší teplo způsobuje větší odpařování, větší počet tropických dnů a menší počet mrazivých dnů, méně sněhu v zimě, častější výskyt extrémních projevů, jako jsou suché epizody, povodně, silné bouře... To všechno ve svém důsledku způsobí, že voda se stane limitujícím faktorem jak pro zemědělství, tak pro přírodu. To se stane, nehlédě na to, co uděláme...“*

POHLED LESNÍKA

Samozřejmě, všechna zmíněná negativa pociťují také lesníci, které na konferenci zastupoval Jiří Novák z Výzkumného ústavu lesního hospodářství. Jeho pohledy byly neméně poučné, ale i překvapivé, jako například fakt, že smrk v aktuálním suchém období, kdy nicméně občas zaprší, je na tom vlastně lépe než stromy s kořeny v hloubce, kde voda citelně chybí; nebo fakt, že lesů neubývá, že „*netěžíme víc, než by přirostlo*“, ba naopak, od začátku 19. století výměra lesů, která tvoří třetinu našeho území, dle každoročních dat stále stoupá. Mimochodem třetina území – to je průměrný rozsah v zemích Evropské unie. Zajímavá je také skutečnost ohledně současného vlastnictví lesů: ve srovnání s vlastníky drobných zemědělských pozemků, kteří je přenechali jiným, mnoho vlastníků lesa „*nemá zájem o svůj les, ani neví, kde je*“.

Posluchače zaujalo i srovnání změny vlastnické struktury za posledních asi 200 let a také struktury druhového složení našich lesů – neboli co by u nás mělo být a jaká je realita. Zrekonstruovaná ideální skladba představuje 10 % smrku, jedle, dub a nejvíce buk, jenž dříve převažoval. Dnes jak známo chybí, neboť než se začalo využívat uhlí, i dlouho potom, představoval hlavní zdroj energie. Když začal buk ubývat, vyvstala otázka, jaký strom

by vyhovoval pro kontinuální odebrání, jako trvale udržitelný zdroj dřevní hmoty. Smrk coby univerzální, rychle rostoucí dřevina, která potřebuje svých 300 milimetrů srážek ve vegetačním období, dlouho vyhovoval. V 80. letech bylo smrku ještě 60 procent, nyní zmíněná vláha chybí. Citací pramene z 19. století demonstroval přednášející, že na dnes tak diskutované nebezpečí zaměřit se z ekonomických důvodů na pěstování monokultur, se upozorňovalo dlouho, nicméně vždy zde bylo společenské zadání: „*stát nebo další vlastníci měli nějaký záměr...*“

ČLOVĚK PASTÝŘ

- POHLED OCHRANÁŘE A ORNITOLOGA

Mezinárodní organizaci A Rocha, kterou založili křesťané v Portugalsku, zabývající se ekovýchovou a připomínající Boží lás-

Fotografie: Jan Matouš

ku ke stvoření i naší zodpovědnost, představil na konferenci žák prof. Hellera Pavel Světlík. V každé zemi se její členové zaměřují na něco jiného – v Kanadě na ochranu lososů, na Krétě a v Libanonu na problémy s tažnými ptáky, kteří se zde na koridorech ve velkém stíhají, v Indii na ochranu želv a slonů; na vysazování lesů pak v Keni, kde o tom učí žáky na školách. U nás působí několik přírodovědných klubů, kde se věnují dětem, pořádají přednášky, koncerty, výstavy, pobyty mládeže v ekocentru u Dobrušky. Pozornost posluchačů upoutal i konkrétní vstup do ochrany přírody – kniha *Krmíme ptáky, ale správně*.

HOT SPOTS - POHLED ANTROPOLOGA

Se zajímavými výsledky výzkumů z mnoha exotických koutů světa seznámil sociální antropolog Marek Halbich. Stěžejní byl přítom pojem *hot spot* původně používaný v geologii, později označující místa, kde člověk nejvíce, zpravidla nešetrně, zasahuje do prostředí. Na konci 80. let bylo

těchto míst, většinou v tropickém pásmu, osmnáct, dnes je takových oblastí třicet pět včetně Mauriciu, Seychel a Madagaskaru, kam přišla silnější vlna přistěhovalců před 1500 lety, ale až do 20. století nepostupovala devastace nijak rychle; vše se zhoršilo až v pol. 20. století. Obrovským problémem se zde stalo vypalování pozemků pro pěstování rýže, hlavní komodity pro vývoz i vlastní potřebu. Podobně u „*hovězích civilizací*“, jako je Argentina, Brazílie, Paraguay, došlo k vypalování pozemků kvůli pěstování sóji, potravy pro hovězí dobytek... A jak upozornil v následné debatě řečník, roli hraje, tak jako na celém světě, i problém nadnárodních korporací: „*Deset procent Madagaskaru nepatří v podstatě Madagaskaru.*“ Smutná a nečekaná byla v této přednášce také zmínka o čizbě na Krétě a na Maltě, kde mizí ročně miliony ptáků. Je to zde kratochvíle...

JEDEN ZA VŠECHNY...

- POHLED AKTIVISTKY

Lze řešit současné problémy aktivizací, tak jako například známá Greta Thunbergová? Na to se pokusila odpovědět Kristina Dvořáková, která na „*vyzývání politiků z pozice obyčejného občana*“ zdůraznila, že nejde o prostředek, ale o ukazatel na prostředky, které už tady jsou, ale nejsou využity.

„*Podle mě tu je mnoho lidí, kteří o klimatu vědí dost, studovali to, a přesto do zlepšení, které proběhlo po revoluci, se tady nic moc nepohnulo...*“

„*...aktivismus je snaha jednotlivce udělat svět lepší pro všechny, dát hlas i těm, co nemohou jít... v tom, že jednotlivec stávkuje sám za sebe i pro všechny, je obrovská nezištnost. Ne peněží, ale člověk věnuje svůj čas, šíří tu zprávu, protože si uvědomuje, že je součástí obrovského celku a nejde pomáhat jinak, než v rámci celku. Planeta je jedna, jsme na ní všichni a sdílíme ji.*“

RÉTORIKA USKROMŇOVÁNÍ JE DNES MÁLO

- POHLED TEOLOGA A AKTIVISTY

Podobně vidí věci i Jakub Ort, absolvent ETF, jenž se nyní zabývá politologií, vztahem náboženství a politiky i sociálními hnutími, kde se také angažuje. Ve vztahu k tématu konference tedy tím, jak my na lokální úrovni můžeme společně dosáhnout změn, které budou mít globální efekt. Touto lokální úrovni nicméně nemyslí na-

příklad často doporučovaný „*etický konzumerismus*“, nakupování ve stylu bio a eko, které může mít v posledku negativní efekt prodeje dobrého svědomí, který si navíc nemůže koupit každý. Nestáčí ani třídit: „*To bylo zajímavé před třiceti lety...*“ „*Jsem proti rétorice uskromňování... Bez toho to samozřejmě nepůjde, ale zároveň ekonomické nerovnosti ve společnosti jsou nesmírně vysoké, je zde spousta zdrojů.*“ (Což se netýká jen ekologie, pomysleme na bydlení, které není dostupné nikoli z důvodu nedostatečné výstavby, ale z důvodu spekulace s byty, apod.)... A strategií není ani přenesení moci na politickou reprezentaci prostřednictvím voleb. Ukázalo se, že nejen v postkomunistických zemích, včetně té naší, tato reprezentace selhává. Důkazem je i Pařížská dohoda, nejzásadnější klimatický dokument podepsaný před několika lety, který sice dobře popisuje, co je třeba změnit, aby se zabránilo oteplování za kritickou hranici jeden a půl stupně celsia, ale nejsou tam žádné závazky. „*Politici nepřímo přiznávají, že s tím nic dělat nebudou.*“

Řečník přitom do popředí přinesl fakt, že v současnosti není primárním problémem, že bychom popírali klimatickou krizi, ale že popíráme schopnosti ji smysluplně řešit. To vede k pasivitě, pocitu bezmoci. A právě v překonání tohoto zoufalství vidí smysl klimatického hnutí, které jde mj. i cestou občanské neposlušnosti, například blokováním fosilní infrastruktury, cestou osvěty vstupováním do škol, výzkumných ústavů, církví: „*Chodíme do škol, abychom se připravovali na budoucnost, a budoucnost nám uniká... Teď se pořádají pouliční akademie a znovu vracejí škole smysl, který má mít. V tomto je klimatická změna šancí znovu se zamyslet, co je opravdu smyslem institucí apod...*“ Jedním z nedávných úspěchů klimatického hnutí je například rozhodnutí Evropské investiční banky neinvestovat do fosilních projektů. Jinými slovy, zažíváme nejen zklamání a znechucení z toho, co dokáží zájmy několika fosilních magnátů, megafirem a korporací s fosilním kapitálem či zemědělských velkokapitalistů s mocí ve státě, ale i konkrétní pozitivní úspěch hnutí v utnutí jednoho konkrétního velkého „*finančního kanálu*“...

KUDY KAM S BOŽÍM STVOŘENÍM

- POHLED TEOLOŽKY

Konferenci konané na půdě teologické fakulty dodala potřebné teologické zasazení a poskytla užitečná východiska Lucie Ko-

lářová z Teologické fakulty Jihočeské univerzity, a to zejména rozбором pojmu stvoření a jeho vztahem k současné environmentální krizi. Připomněla, že dějinný původ tohoto dnes archaického pojmu je třeba hledat v mytickém myšlení starověkého orientu, kde se inspirovali židovští pisatelé, kteří využili formu mýtu a naplnili ho novým obsahem: „*Bůh je stvořitelem světa, původcem světa, bezprecedentním počátkem všeho...*“ Svět je svěšen člověku do péče a tak přístupný přetváření, prostorem pro lidskou aktivitu. A své místo zde má i řád stvoření, tradičně nazývaný Boží moudrostí, dobrotou. Jak upozornila přednášející, již pisatelé prvních zpráv o stvoření si nicméně všimají též notorického lidského sklonu ke hříchu. „*Křesťanství s ním počítá, aniž by se uchýlilo k druhému extrému, k předpokladu dobrého a špatného principu. Křesťanství drží ten dobrý princip, ale realisticky vnímá, že zde hřích je.*“ Samozřejmě bývá

nejčastěji tematizován jako osobní provínění člověka, ale známe i řetězce následků a důsledků hříchu, za který člověk osobně nemůže, ale jehož je součástí a na němž se podílí. „*Teologie má tedy ve svém arzenálu výbavu k vyjádření podílu člověka na kořistnictví, na selhání, z něhož vyplývají konkrétní špatné strategie, zneužívání technologií a podobně.*“

Tato oblast zajímá i belgického teologa, jehož postřehy a závěry ohledně obvyklé technicko-ekonomické rétoriky autorka zprostředkovala. Ekonomický růst, kterým se zaštiťujeme, z pohledu životního prostředí znamená jeho spotřebu; prostředí se tak stává pouhým materiálem, prostorem pro výrobní procesy či pro odpad. Dochází k degradaci světa, který je jen funkčním. „*Vývoj sice působí jako dynamický, racionální, na vše jsou argumenty, ale celkově jde o slepý pohyb dopředu, což z roviny jednotlivých disciplín nemůžeme rozkrýt... mimořádná efektivnost a síla komplexu věda,*

technika a kapitalismus je dána interní hnací silou každé té komponenty zvlášť a jejich vzájemnou dynamikou, ale zároveň je to charakterizováno celkovou bezcílností toho počínání.“

„*Technologie jsou aplikované přírodní vědy, vycházejí z teoretického poznání. Když je nasazujeme za špatným účelem, zneužíváme v nich teoretické poznání přírodních věd, obecně lidské zájmy o věci, touhu po poznání. Lidské zájmy přitom vycházejí z hodnot a přesvědčení, hodnoty pak z celkových náhledů a jistot lidí o smyslu, o tom, co je pro nás důležité. To je to klíčové, to je kořen environmentální krize. ... Když proto mluvíme o ekologické krizi moderní civilizace, pak nemůžeme mít na mysli nic jiného než krizi celého systému se všemi dílčími systémy, od umírání lesů až po rozšíření neuróz, od znečištění vod až po nihilistický životní pocit mnoha obyvatel městských aglomerací.*“

Zpracovala redakce

Dopady klimatické krize v Mosambiku

Mosambik je jednou ze zemí, která je těžce ovlivněna dopady klimatické změny: extrémními výkyvy počasí, jako jsou sucha, záplavy a cyklóny. Ty mají negativní vliv na možnosti zajištění živobytí a potravy. Tím jsou zasaženy především ženy a děti. Podle vládních odhadů 1,6 milionu lidí nemá dostatek potravin a potřebuje potravinovou pomoc. Toto číslo pravděpodobně v následujících měsících vzroste na 1,9 milionu.

Cupo – malé město na jihovýchodě Mosambiku. Všude kolem dřívě rostly ovocné stromy a pole byla plná úrody. V důsledku sucha nejsou farmáři v Cupu schopni již předvídat, kdy přijde dešťová sezóna. Navíc získat pitnou vodu je denní boj – studny ve vesnicích, dokonce i ty hluboké, vyschly. Lidé se dnes musejí vydávat na půl den cesty daleko, aby našli pitnou vodu. Kvůli třem po sobě jdoucím letům sucha musejí lidé v Cupu pracovat dvakrát tolik, aby získali polovinu toho, co dřívě. Po třech letech ale konečně zapršelo. Lidé byli nadšení. Navíc zde CARE začala podporovat místní farmáře. Jednou z podpořených je také dvaatřicetiletá Martha Chiruca: „*Tento rok vypěstuji po mnoha neúrodných letech hojnou úrodu. Doufáme, že bude pršet i nadále. S motykou a mačetou, jež jsem obdržela od CARE, budu schopna pracovat na mé farmě: řezat keře a připravit půdu k výsadbě,*“ vysvětluje Martha.

CARE v reakci na tyto extrémní počasí v Mosambiku distribuuje suchu odolná

semena: čirok, vignonu čínskou, podzemnici olejnou, sazeničky ananasu, kukuřici a proso. CARE také poskytuje základní školení na podporu zdokonalení zemědělských technik, které pomohou komunitám efektivně bojovat s následky změny klimatu. Martha dodává: „*Před tím, než bylo sucho, jsem vy-*

Martha Chiruca

Copyright: Aderito Bie/CARE

pěstovala dostatek potravy pro mou rodinu a také jsem část úrody mohla prodat. Ale od té doby, co je sucho, je náročné naplnit alespoň naše základní potřeby. Nejtěžším úkolem je získat dostatek jídla pro mě a mou rodinu.“

Mnoho rodin se navíc stále vzpomíná z vln sucha v letech 2015-2016, které bylo nejhorší za posledních 35 let. Závažný nedostatek potravin si vybírá těžkou daň – především u dětí ve věku do pět let: 67 500 trpí akutní podvýživou.

41letá Elena Reginaldo je matkou tří dětí. Je farmářkou celý svůj život a dřívě byla vždy schopná nakrmit svou rodinu. Kvůli intenzivnímu suchu se ale situace změnila: „*Nemáme vůbec nic. Nejsem ani schopna připravit jídlo pro své děti. Ze sucha a nedostatku potravy trpím úzkostmi. Řezám palivové dříví a prodávám ho. Díky tomu mohu připravit jedno jídlo denně, ale není to dost. Když očekáváme, že zaprší, neprší. A pak někdy přijdou tak náhlé a prudké deště, že se voda do půdy nestačí vsakovat a z půdy se stane bažina,*“ vysvětluje situaci Elena.

V Mosambiku, ale i na dalších místech světa, se CARE snaží předvídat krize související s klimatickou krizí a jednat tak, aby pomohla zmírnit její dopady.

Pomáhejte s CARE zasaženým komunitám na www.balikipomoci.cz. Společně toho dokážeme víc! **Lucie Berg**

Chemie - popelka ekologická?

Věnoval jsem se na své životní dráze již od počátku padesátých let studiu a povolání chemie. Tehdy byl celý svět okouzlen zázraky moderní chemie. Na obou stranách železné opony převládala hesla o jejích zářných jitrech, o kouzelném světě budoucnosti. Společnost DuPont tehdy vybásnila atraktivní slogan: „Šťastný a pohodlný život ze zázračných darů chemie“. Obraz chemie létal vysoko nad oblaky...

A obě nepřátelské strany elektrickým pletem rozděleného světa závodily: kdo více, rychleji, atraktivněji... Celé Krušnohoří dýmalo, pářilo, exotické vůně a zápachy vypouštělo do okolních hor, lesů, vod a strání. Spolana pak ještě zákeřněji čmudila do polí, zahrad a labského povodí. A naši severní sousedé, chtějící dohnat a předejít západní soukmenovce, pánev Bitterfeldu a okolí zahalovali do čarovných mlh, výparů a popelného poprašku... Nu, za oceánem se rozhodně nechtěli nechat zahanbit. Nad historickou Pensylvánií se vznášel opar z hučících oceláren a sléváren a znělo klapání výtahů černouhelných dolů. Třpytivé proudy vodstev z Apalačských hor se slévaly do Mississippi v mohutný tok barvy, podivně podobné Bílině či Vltavě severně od Prahy, díky rozsáhlým závodům produkujícím plasty a syntetické produkty v okolí řek. A písky pouští v Nevadě by mohly dodnes vyprávět, s jakými exotickými palivy se v její krajině experimentovalo... Přišla léta šedesátá. Tu náhle začala hřimět nad pojetím výrazu chemie jiná vichřice. Snad ji nejpve rozpoutala Rachel Carsonová svým odhalením devastujícího účinku pesticidů na živé tvorstvo naší přírody. A podobné incidenty pronikaly náhle do světových médií.

1968, Kjúšú, Japonsko: jedlými oleji, kontaminovanými odpadními PCB a dioxiny, onemocnělo téměř 2000 obyvatel.

1976, Seveso, Itálie: vody a pastviny kontaminované PCB způsobily úhyn hospodářských zvířat a dlouhodobá onemocnění rolníků; došlo zde k prvním obětem. Monsanto se později 'vyznamenalo' stejným incidentem v italské Brescii...

1984: slovenské Chemko ve Strážském na Košicku, vyrábějící transformátorové oleje pro státy RVHP, bylo uzavřeno pro znečištění řeky Laborce a devastaci Zemplínské širavy.

1984, Bhópál, Indie: závod Union Carbide způsobil otravu přes 500 000 obyvatel, téměř 8000 obětí později zemřelo. Šlo o meziprodukty výroby insekticidů.

Co se dělo za Uralem, o tom kolují dodnes

jen tragické pověsti. Záznamy nejsou, pamětníci vymírají: „Volki ulitsi požráli, osaltaňje zapisi v bolotach utonuli“...

Jistě si čtenáři vzpomenou na čínský skandál s kojeneckým mlékem v r. 2008, falzifikaci mléka příměsí melaminu (zkresluje obsah proteinů v testech). Kolem 50000 kojenců muselo být hospitalizováno a asi 15 z nich zemřelo.

A nastoupila vlna nového třesnění.

Objevila se generace ekologických aktivistů, která vyhlásila boj této metle. Ekologie je věda složitá, zabývající se vztahem organismů a prostředí. K jejímu studiu jsou nezbytné důkladné znalosti biologie, chemie, agrikultury, matematiky a fyziky. Takové nauky jsou ovšem pro aktivisty náročné. Postačí jim Wikipedie, Facebook, chytrý telefon a charismatický politický text. To je rychlý a mediálně lákavý postup. Aktivisté sní o dokonalé společnosti, ve které nemají místo produkty původem z 'jedů' chemických, jako genetické modifikace potravin, teflon, pohonné hmoty, fluoridy, hovězí, pesticidy, vitaminy, lithium, amalgamy, ani kosmetika... A mají prostředky, jak manipulovat mediální zdroje v úspěšném rozvíjení chemofobie. I jejich metodologie je účinná. Pracuje s dezinformací, ale zejména s emocemi, zvláště pak stra-

chem. Apokalyptický strach před zánikem civilizace. Jako útěchu dává snění o budoucím zlatém věku čistého lidského pokolení. Chiliasmus v časech zvýšeného náboženského vnímání byl svým způsobem jejich ideologickým předchůdcem. A že byl středověk na jeho proponenty tehdy nadmíru krutý, víme, jak přemnoží hlasatelé a přívrženci dopadali...

Chemie v těchto bitvách ovšem vůbec není hříšná. Je to jen neutrální nástroj. Pravda, ostrý, dvousečný, jakýsi saracénský meč. Kdo s ním neumí anebo nechce správně zacházet, se zlou se potáže, viz tragédie uvedené výše. Co ale bylo jejich skutečnou příčinou? A kdo ony tragédie zavínil? Uvádím v jejich stejném časovém pořadí: neznalost; hrubé podceňování agrochemie; neznalost rolníků a nepravé šetření managementu; ignorace toxikologických regulací; opomíjení bezpečnostních předpisů; průmyslová sabotáž; touha po bezpracnějším zisku. Ale to jsou přestupky, pochybení, trestné činy lidí, nikoli vědy. Vraťme se ještě jednou k pojmu středověkému, znějícímu dnes nelibě. Čeho že se viníci tragédií dopustili? Hříchů. A to vážných, ba kardinálních, tedy těch, které plodí hříchy další... Lenosti, pýchy, lakomství, hněvu... Něčeho, co požírá lidskou duši... Nazvěme to třeba líbezněji, biologickým slangem: psychofág. Je to ale stále stejný virus, napadající člověka již od pradávna...

Jaký tedy vlastně máme výhled z tunelu, který je nám tak účinně zamlžován médii, politickými slogany, fobiemi aktivistů? Jistě, příroda a svět kolem nás čelí vážným existenciálním výzvám. Zároveň se však v něm děje i mnoho dobrého; dochází k fascinujícím objevům i k mno-

Ilustrace: Tomáš Altman

hým mezilidským pochopením. Jen se o těchto pozitivních médiích zmiňují pramálo. Dobré zprávy se těžko prodávají. Na závěr tedy uvedu příběh malé země ležící v krajně prostoupené poušti, obklopené kmenovou nenávisť, ze které vystl stát vytvořený téměř z ničeho. Stal se prosperující zemí, která přináší ve prospěch lidstva převratné objevy, vycházející i z principů chemických. Prvním úkolem přistěhovalců budoucího státu Izrael bylo zajištění výživy nových usadlíků v suché zemi. Vybudovali postupně zemědělsko potravinářský rozvojový výzkum nazvaný Volcani Centrum. Rozvinuli v něm pěstební a později genetické šlechtění plodin tolerantních k vodám s vyšším obsahem solí. Dnes vyvážejí ječmen a oves, a to jejich odrůdy snášející sucho, čirok (náhradu kukuřice), podhorské merlíky s vysokým obsahem bílkovin. Školí tam farmáře v moderních udržitelných a obnovitelných postupech zacházení s půdou a plodinami. Vyvinuli technologii mořských řas, rostlin s vysokým obsahem minerálů, vitamínů a antioxidantů, které používají nejen jako pícninu a v kosmetice, ale také jako surovinu k výrobě biodegradabilních plastů. Vodohospodářská síť se rozvinula v samostatný rozvod užitkových vod nejen v zemědělské krajině, ale i v obnovovaných lesících a nově budovaných mokřinách. Starověké cypřišové lesíky, kdysi proslulé v celém Středozeří a později zdegenerované či vykácené, znovu obnovili genetickým vyšlechtěním suchuvzdorných odrůd. Nové technologie elektrochemických purifikací vzácných kovů docílily světového rozvoje v produkci polovodičů a tištěných obvodů, bez kterých by nepracovaly přesné zpravodajské drony. Pro bezpečnostní kontroly vyvinuli molekulární metody užívané v mobilních skenerech, které identifikují exploziva založená na organických peroxidech, skupině výbušnin lehce syntetizovatelných z neškodných primárních látek a neidentifikovatelných skenery klasickými. Byla to oblíbená metoda teroristů, kterou používali pro výbuchy v letadlech... K tomu všemu přispělo systematické a uvážlivé využití přírodních věd. Jen malý pohled na řadu technologií, o kterých se v médiích nedočteme... Zaslíbil kdysi Hospodin tuto malou zemi národu vyvolenému. Do vlnky vložil hřívnou vytrvalost, pracovitost a nadání, aby je rozvíjeli. A oni tak činí. Ale to platí i pro každého z nás. Připomínejme si tento úkol.

Slavomír Pícha

SRDEČNĚ VÁS ZVEME NA

ROMSKO-ČESKOU BOHOSLUŽBU KE DNI SVATÉHO VALENTÝNA

VE ČTVRTEK 13.2.2020 OD 17:00

V AULE

HUSŮV INSTITUTU TEOLOGICKÝCH STUDIÍ

Roháčova 66 Praha 3 - Žižkov

Přednáška „Hovořit s přírodou“

Ekologická sekce České křesťanské akademie a pražský sbor Obce křesťanů zvou na přednášku M. Horáka „Hovořit s přírodou“ (o křesťanském vztahu k přírodě a jeho hledání a nalézání v dnešní době). Přednáška bude v pondělí 10. února od 19 hodin v kapli sv. Jana v Obci křesťanů, Na Špejcharu 3, Praha 7. JNe

Výběrové řízení - nemocniční duchovní

Typ: dohoda o pracovní činnosti - max. 0,5 úvazek

Pracoviště: Fakultní nemocnice v Motole

Požadavky: Podmínkou je ukončené VŠ bakalářské, lépe magisterské: teologické, teologicko-humanitní. Praxe v práci s lidmi (alespoň 3 roky).

Dobrá schopnost komunikace a ochota pracovat v týmu. Psychické zdraví a odolnost v zátěži. Terapeutický výcvik vítán.

Datum nástupu: dohodou

Náplň práce: Poskytování spirituální péče nemocným, jejich blízkým i personálu, s ohledem na jejich světový názor či vyznání.

Kontakt: Přihlášku s CV a motivačním dopisem zasílejte do 28. 2. 2020 na adresu: Mgr. Deborah Kaminská, Ph.D., koordinátorka psychosociální a spirituální péče, FN Motol, V Úvalu 84, 150 06 Praha 5 nebo na e-mail: deborah.kaminska@fnmotol.cz
Zájemci též mohou kontaktovat k rozhovoru či dalším informacím o kaplanské službě v nemocnici A. Lukešovou (duchovní CČSH s letitou zkušeností služby v Motole), e-mail: annaluk22@gmail.com.

Patriarcha Církve československé husitské Tomáš Butta společně s Kulturní radou Církve československé husitské
si Vás dovolují pozvat k setkání při příležitosti letošního 170. výročí narození

Tomáše Garrigua Masaryka,

100 let

kteřé se koná pod záštitou předsedy Poslanecké sněmovny
Parlamentu České republiky Radka Vondráčka

v rámci projektu „Naše a evropská společnost“

**v budově Poslanecké sněmovny
Parlamentu České republiky v Praze 1,
ve Sněmovní 1, v sále 205**

*v pondělí 2. března 2020
od 16 hodin.*

V programu

úvodní pozdravy a projevy

Mgr. Radek Vondráček, předseda Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR
Doc. ThDr. David Tonzar, Th.D., Dr. h. c., pražský biskup ČČSH

přednášky

ThDr. Tomáš Butta, Th.D. patriarcha ČČSH
„Masarykovy ideje a názory v díle představitelů
Církve československé husitské“

prof. Pavel Hošek, Ph.D. vedoucí katedry religionistiky
na Evangelické teologické fakultě UK Praha
„Národ a vlastenectví u T. G. Masaryka“

Pěvecké sdružení moravských učitelů, sborníkmistr Jiří Šimáček

Potvrdte, prosíme, svoji účast do 21. února 2020 na adresu
Kulturní rada ČČSH, Mgr. Oldřich Nováček, Wuchterlova 5, 160 00 Praha 6
nebo na elektronickou adresu: prihlasky@ccsh.cz, kontaktní telefon: 220 398 108.

Projekt je uskutečněn za laskavé podpory Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a Ministerstva kultury České republiky.